

Våren 2007

DELSTUDIE 1 – sammanfattning

Friska företag i alla branscher

Hälsa och framtid är ett gränsöverskridande forskningsprojekt som studerar vad som utmärker privata företag som har friska medarbetare. Projektet samlar representanter för näringslivet, fackförbund, försäkringsbolag och forskare från Stockholms läns landstings Centrum för folkhälsa, Karolinska institutet och Uppsala universitet. Projektet som startade 2005 består av fyra delstudier och pågår fram till årsskiftet 2007/2008.

Delstudie 1 – registerstudie

Studien har undersökt vilka faktorer som utmärker företag med låg andel långtidssjukfrånvaro. AFA Försäkrings och tjänstepensionsföretaget Alectas register över sjukfrånvaro hos cirka 2 000 privata företag har för första gången samkörts. Dessutom har uppgifter ur register från Statistiska centralbyrån (SCB) om bland annat sjukfrånvaro, företagets ekonomi och antalet anställda ingått. Urvalet består av en tredjedel av Sveriges privata företag med fler än 50 anställda, vilket ger en god representativ bild av det privata näringslivet.

Företagen har delats in i fyra lika stora grupper. Antalet nya sjukfall som varat i över 90 dagar under ett år har legat till grund för indelningen. De friskaste företagen, det vill säga de med minst antal långtidssjukskrivna har placerats i grupp ett och de med högst i grupp fyra. Företagen som studerats har fler än 74 anställda och består av både arbetare och tjänstemän. Data har samlats in från 2002 till 2004.

Resultat

Studien visar anmärkningsvärt stora skillnader i sjuktal, det vill säga antalet sjukdagar per år och försäkrad, inte bara mellan län och branscher utan också inom branscher.

Friska företag i alla branscher

De friskaste företagen, det vill säga med minst antal långtidssjukskrivna, finns i alla branscher. Även i branscher som generellt har hög sjukfrånvaro. Stadsbranschen har till exempel en mycket hög sjukfrånvaro. I studien hamnar fyra av 29 städföretag bland de friskaste företagen. Även inom de fysiskt tunga branscherna, som tillverkningsindustrin och byggsektorn, finns det företag som under ett år inte haft ett enda fall av långtidssjukskrivning.

Företag med få långtidssjukskrivningar har också låga sjuktal och lägre antal sjuklönedagar än andra företag. Det innebär att långtids- och korttidsfrånvaron går hand i hand.

Färre anställda i friska företag

Det är sedan tidigare känt att småföretag har lägre långtidssjukfrånvaro än stora, men studien visar att dessa skillnader även finns i relativt stora företag.

Andel friska företag i olika stora företag

Antal anställda	Antal företag	Antal friska företag	Andel friska företag
74–200	1203	347	29 %
201–400	435	101	23 %
401–800	218	32	15 %
>801	180	29	16 %
Totalt	2036	509	25 %

Tabellen visar att företagens storlek har betydelse för antalet friska medarbetare.

Män mindre sjukskrivna än kvinnor

I alla grupper och alla branscher utom finanssektorn är män mindre sjukskrivna än kvinnor. Skillnaden mellan könen är tio dagar per år. Inom byggbranschen är kvinnorna något mindre sjuka än männen, men det kan bero på att arbetsuppgifterna i denna bransch ofta är helt olika mellan könen.

Anmärkningsvärt är att kvinnorna i Kronobergs län nästan är lika friska som männen i länet. I Sörmland och Jönköpings län, som båda har låg frånvaro, är skillnaderna mellan kvinnors och mäns frånvaro stor.

Mansdominerade företag friskare

Kvinnor som arbetar i mansdominerade branscher har lägre sjukfrånvaro än kvinnor som arbetar i företag med jämn könsfördelning. Det motsäger tidigare studier som visat att sjukligheten är lägst i företag med jämn könsfördelning. Likt byggbranschen kan man anta att arbetsuppgifterna skiljer sig mellan män och kvinnor. Även bland män finns en tendens till lägre sjukfrånvaro i mansdominerade företag.

Stor variation mellan branscher

Sjuktalet varierar mellan branscherna. Bland kvinnor är sjuktalet högst inom tillverkningindustrin och transportsektorn. Bland män är frånvaron högst i transportsektorn. Lägst frånvaro bland män finns inom fastighets- och uthyrningsbranschen och bland kvinnor i byggbranschen.

Stor variation mellan länen

Sjuktalet i de försäkrade företagen varierar stort mellan länen. Skillnaden mellan exempelvis Kronobergs län

som har lågt antal sjukdagar per anställd (8,8) och Västra Götaland med hög (18,9) är 10 dagar.

Privata företag friskare

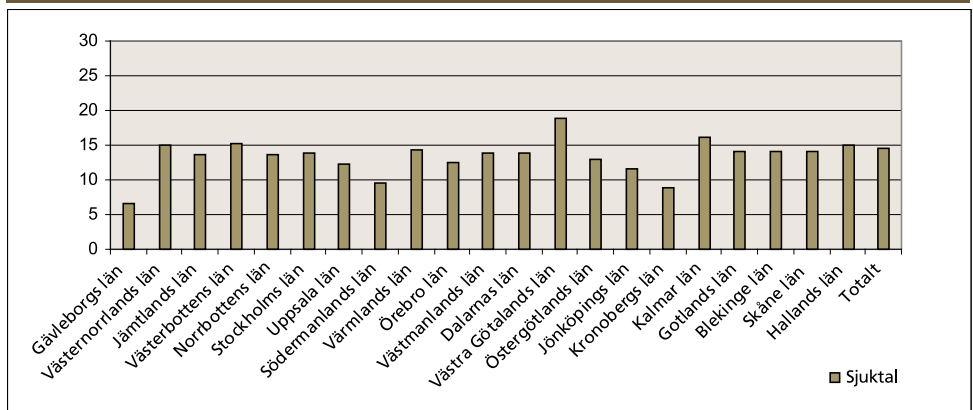
Sjukfrånvaron i det privata näringslivet är mycket lägre än i den offentliga sektorn. Det beror främst på att de kommunanställda i den offentliga sektorn och arbetslösa har hög frånvaro. Det enda undantaget är Västra Götaland, där sjuktalet är högre i de privata företagen än i länet totalt (2,4 dagars skillnad) – särskilt bland kvinnor men även bland män.

Yngre anställda friskare

Åldersstrukturen i svenskt privat näringsliv är mycket sned. Hälften av företagen som ingår i studien har mer än 30 procent anställda över 50 år. Dessa företag har något högre sjukfrånvaro än de företagen med yngre medarbetare.

Jordbruk, byggverksamhet, el och värme är exempel på branscher med hög medelålder. Inom hotell- och restaurangbranschen finns det många anställda som är under 30 år.

Geografisk fördelning av sjuktalet 2004

Diagrammet visar hur antalet sjukdagar per anställd år 2004 varierar mellan länen. Totalt ingår 1 899 av de undersökta företagen.

Fakta om Hälsa och framtid

Hälsa och framtid är ett gränsöverskridande forskningsprojekt som studerar vad som utmärker privata företag som har friska medarbetare. Projektet, som startade 2005 och pågår till 2008, består av fyra delstudier. Registerstudien är den första studien. Den andra studien analyserar faktorer som kan hänga samman med en god arbetshälsa genom att intervjuva representanter för ledning, personalavdelning, fackförbund med flera. I delstudie tre skickas en enkät till ett stort antal utvalda företag för att validera betydelsen av friskfaktorerna som framkommit i studie två. Den sista studien undersöker om rehabiliteringsprocessen

är en nyckelfaktor till varför företag har låg långtidsfrånvaro. Stockholms läns landstings Centrum för folkhälsa, Karolinska institutet och Uppsala universitet genomför forskningen i projektet Hälsa och framtid. Projektet har ekonomiskt stöd på 12,75 miljoner kronor från AFA Försäkring, Alecta, Carl Bennet AB, Axel Johnsson AB och AB Volvo. En referensgrupp med representanter från Svenskt näringsliv, Företagarna, LO, Metall, TCO, Sif, SACO och PTK stöder också projektet.

På www.folkhalsoguiden.se/halsaochframtid, www.ki.se, www.afaforsakring.se och www.alecta.se hittar du mer information om projektet.